

Nr 312.

Av fröken **Hesselgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av gymnastiska centralinstitutet.

I det förslag till omorganisation av gymnastiska centralinstitutet, som Kungl. Maj:t i proposition nr 157 den 23 februari 1934 framlagt för riksdagen, placeras institutets manliga och kvinnliga lärare, med undantag för de mediciniskt utbildade, i olika lönegrader, de manliga i lönegraden B 24 och de kvinnliga i lönegraden B 21. Enligt förslaget skulle alltså den skillnad i lönegradsplacering, som vid 1926 års löne reglering gjordes emellan manliga och kvinnliga lärare vid institutet, allt fortfarande upprätthållas.

Den 1926 tillkomna placeringen, vilken bygger på tidigare beräkningsgrunder och jämförelsepunkter, är emellertid närmast att betrakta såsom ett provisorium i avvaktan på 1924 års gymnastiksakkunnigas då väntade, i augusti 1926 avgivna organisationsförslag.

Redan i 1924 års sakkunnigas betänkande göres i förevarande fråga följande uttalande:

»Enligt de principer i fråga om manliga och kvinnliga befattningshavares avlöande, som numera godtagits av statsmakterna, skulle det onekligen ligga närmast till hands att insätta de kvinnliga lärarna i samma lönegrad som de manliga på grund av tjänsternas i stort sett likartade karaktär.»

I juni 1926 utfärdade Kungl. Maj:t nytt avlöningsreglemente för vissa fackhögskolor (tandläkareinstitutet, tekniska högskolan m. fl.), där den av statsmakterna godkända principen angående lika lön i lika befattning för man och kvinna helt tillämpas och alltså skillnad i löneplacering för manlig och kvinnlig lärare icke ifrågakommer.

Två gymnastiksakkunnigekommittéer av år 1927 och 1931 hava föreslagit samma lönegradsplacering för manliga och kvinnliga ordinarie lärare, lönegrad B 26. Direktionen över gymnastiska centralinstitutet framställer i sitt utlåtande av den 30 november 1933 angående gymnastiska centralinstitutets omorganisation likaledes förslag om likställighet mellan manliga och kvinnliga lärares placering i lönegrad och föreslår B 26.

Statskontoret har tvenne gånger i sina yttranden över 1927 och 1931 års gymnastiksakkunnigas förslag, under hänvisning till bestämmelserna i behörighetslagen, förordat de kvinnliga lärarnas placering i samma lönegrad som de manligas och för samtliga ordinarie lärare föreslagit lönegrad B 24. I

sitt senaste yttrande angående direktionens över gymnastiska centralinstitutets utlåtande frångår statskontoret sin förut hävdade principiella ståndpunkt stödd på den s. k. behörighetslagen och anser sig »med hänsyn till den motivering, som av statsutskottet framlagts i dess berörda utlåtande (nr 90/1932) icke i ärendets nuvarande läge böra vidhålla detta förslag. Ämbetsverket anslöte sig alltså såsom provisorisk lösning till de allmänna grunder för lönegradsplacering, som återfunnes i förenämnda proposition nr 152.»

I Kungl. Maj:ts proposition nr 133/1931 föreslås en löneplacering av samtliga ordinarie lärare i lönegrad B 24 såsom preliminärt förslag.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 152/1932 föreslås olika lönegradsplacering för manliga och kvinnliga innehavare av likvärdiga befattningar, och motiverar chefen för ecklesiastikdepartementet detta därmed, att 1928 års lönekommitté i sitt den 21 juli 1930 avgivna »Betänkande med förslag till löne reglering för befattningshavare vid undervisningsväsendet» ansett sig böra föreslå olika placering i lönegrad för män och kvinnor. Med utgångspunkt från 1926 års provisoriska lönegradsplacering för befattningshavare vid centralinstitutet, B 21 för manliga och B 18 för kvinnliga lärare, föreslås därefter, att centralinstitutets lärare, med undantag av de medicinskt utbildade, måtte placeras, de manliga i lönegraden B 24 och de kvinnliga i lönegraden B 21 d. v. s. att nu förefintliga skillnad, tre lönegrader, mellan ifrågavarande manliga och kvinnliga befattningshavare bibehålles. Departementschefen tillägger: »Jag vill emellertid framhålla, att mitt nu i detta hänseende framlagda förslag gjorts under den förutsättningen, att denna fråga ånyo upptages till behandling, när fråga blir om löne reglering för befattningshavare i allmänhet för undervisningsväsendet.»

I motion I: 320 yrkades att vid lönegradsplaceringen av ordinarie befattningshavare vid gymnastiska centralinstitutet principen om lika lön i lika befattning för man och kvinna skulle helt genomföras.

I sitt i ärendet den 5 maj 1932 avgivna utlåtande nr 90 anförde riksdagens statsutskott bland annat. »Då utskottet anser, att ett bifall till detta yrkande skulle innebära ett föregripande av statsmakternas ställningstagande i en viktig principiell fråga, vilken varit föremål för 1928 års lönekommittés prövning och framdeles måste komma under riksdagens bedömande under omständigheter, som möjliggöra en mera överskådlig och allsidig behandling av detta spörsmål, finner sig utskottet böra avstyrka sistnämnda motion.»

I Kungl. Maj:ts proposition nr 157/1934 föreslås för manlig lärare B 24, för kvinnlig B 21 »med hänsyn till de skäl, som tidigare i diskussionen kring denna fråga anförts». Något förbehåll att förslaget endast skulle vara provisoriskt göres icke.

Det huvudsakliga skälet för denna olika lönegradsplacering är alltså hän-

syn till 1928 års lönekommittés ovannämnda löneregringsförslag. Detta har dock i ifrågavarande hänseende mötts av så stark opposition och tungt vägande kritik, att det knappast torde kunna i sitt nuvarande skick framläggas till behandling. Det är vidare att märka, att icke ens i detta förslag förekommer så stor skillnad i lönegradsplacering mellan manliga och kvinnliga innehavare av likvärdiga befattningar som i här ifrågavarande förslag.

Konsekvenserna av att likalönsprincipen helt genomföres torde icke vara farligare när det gäller gymnastiska centralinstitutet än när det gällt andra nyreglerade fackhögskolor. Någon löneroglering för det allmänna undervisningsväsendet kan knappast komma till stånd under nuvarande statsfinansiella förhållanden. För övrigt bör gymnastiska centralinstitutet icke jämföras med undervisningsanstalter av helt olika karaktär och med andra arbetsuppgifter utan jämnställas med övriga fackhögskolor, av vilka flera, såsom förut påpekats, redan varit föremål för löneroglering enligt för civilförvaltningen gällande avlöningssystem.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle vid gymnastiska centralinstitutet två olika lönesystem tillämpas, i det att likalönsprincipen i fråga om vissa tjänster föreslås helt genomförd, medan den i fråga om andra åsidosättes. Sålunda föreslås beträffande den lärartjänst, för vilken medicinsk utbildning erfordras, kansliskrivare- tillika registratorstjänst samt alla arvodestjänster viss lön, oberoende av om innehavarna äro män eller kvinnor, medan däremot å övriga lärartjänster manliga och kvinnliga befattningshavare med samma kompetens och arbetsuppgifter placeras i olika lönegrader.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa,

dels att riksdagen måtte besluta sådan lönegradsplacering av befattningshavarna vid gymnastiska centralinstitutet, att principen om lika lön i lika befattning för man och kvinna därvid helt genomföres;

dels att från anslag till avlöning av ordinarie tjänstemän bestrides bland annat:

avlöning åt fyra manliga ordinarie lärare i lönegrad B 24 (å 8,580 kronor)	kronor 34,320
avlöning åt fyra kvinnliga ordinarie lärare i lönegraden B 24 (å 8,124 kronor)	32,496
	<hr/>
	Summa kronor 66,816

utgörande en ökning till Kungl. Maj:ts förslag av kronor 5,232 sålunda ett ordinarie anslag:

avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag (84,000 + 5,232)	89,232 kronor,
avrundat till	kronor 89,250

Motioner i Första kammaren, Nr 312.

avlöningar till icke ordinarie befattnings-
havare m. m. kronor 44,000
Summa förslagsanslag kronor 133,250

Summan av detta anslag utgör kronor 155,750.

Stockholm den 10 mars 1934.

Kerstin Hesselgren.
